

Kovács Ilona

Dohnányi Ernő és a tánc*

Mindeddig kevés figyelem irányult arra, hogy a zenével szorosan összefonódó társművészet – a tánc – milyen fontos szerepet töltött be Dohnányi Ernő munkásságában. Pedig a mozdulatok művésze Dohnányi pályájának minden időszakában és számos területén jelen volt. A téma izgalmas és sokrétű, mind tánc történeti, mind pedig zenetörténeti oldalról tudományos feldolgozás után kiált.

Már a gyermek Dohnányi zongorára írott szerzeményei között találunk táncdarabokat: tarantellákat, mazurkákat és egy „valzer”-t. Utóbbit cisz-mollban, tizenegy éves korában, Pozsonyban vetette papírra.

A cisz-moll keringő kezdete, British Library (London) - Add. MS. 50,790, fol. 9

A kompozíció ugyan befejezetlen maradt, mégis érdemes figyelmet fordítani rá, mivel ez a néhány sor a keringő első dokumentálható megjelenése az életműben. Ez lesz majd az a tánc, melyből a későbbiekben Dohnányi a legtöbbet komponálta, melyhez a leginkább kötődött. A gyermekkori kompozíciók jobbára a kevés előjegyzésű hangnemeket részesítik előnyben. E kis darab négykeresztes előjegyzésével is kitűnik a többi közül, hangnemválasztását Chopin azonos tonalitású, népszerű keringője inspirálhatta (cisz-moll, op. 64/2), mely az elkövetkezendő évtizedekben Dohnányi egyik sikerdarabjává vált. Chopin remeke több mint ötven évig szerepelt a zongoraművész műsoraiban, melyet sokszor a hivatalos program után, ráadásszámként szólaltatott meg.

Dohnányi életében a tánc zenére fordítása a későbbiekben jelentősen kibővült – kompozíciói mellett zongoraművészként, karmesterként, tanári munkája során is – jelentős szerepet játszott pályáján.

Zongoraművészi repertoárjában gyakran és változatos formában foglaltak helyet a táncdalokhoz kapcsolható művek, melyek sora a barokktól a Dohnányi-kortársakig ívelt.¹ A legkorábbi táncokat egy saját kompozícióban, a Humoreszkekben található 15. századi pavane variációs feldolgozásán kívül J. S. Bach g-moll angol szvitjének (BWV 808) tételei képviselik. A bécsi klasszikát Mozart

* Az eredeti tervek szerint az előadás a Magyar Táncművészeti Főiskola Elméleti Tanszéke által szervezett Tánc es zene konferencián, 2012. szeptember 29-én hangzott volna el, azonban az előadás betegség miatt elmaradt. Így a tanulmány azonos címmel előadás formájában a Berlész Melinda 70. születésnapjának tiszteletére rendezett konferencián hangzott el 2012. november 29-én Budapesten, az MTA Zenetudományi Intézetében.

¹ Dohnányi hangversenyeiről lásd: Kovács, 2006, 2007, (é. n).

A-dúr szonátájának menüett tétele mellett a bécsi mester archaizáló G-dúr gigue-je (K. 574), valamint a Dohnányi által az egyik legtöbbször pódiumra vitt Beethoven-repertoárdarab, az op. 89-es C-dúr polonéz reprezentálják és idesorolhatók még Beethoven szonátáinak menüett tételei is.

A táncrepertoár nagyobb részét a romantikus szerzők műveiből, illetve saját kompozícióiból válogatta Dohnányi. Szívesen zongorázott keringőket és magyar táncokat Johannes Brahmtól. Chopintól egyetlen polonézt, az (op. 44-es) fisz-mollt vette fel műsorába, ezen kívül öt keringőt – a már említett cisz-moll (op. 64/2) mellett az Asz-dúr (op. 42) is különösen kedves volt számára –,² és tíz mazurkát.³ Ezek közül a C-dúrt (op. 56/2) adta elő leggyakrabban, melyet nyilvánosan 1898-ban játszott először és 1955-ben, az Ohio állambeli Athensben utoljára.⁴

Dohnányi Ernő az 1950-es években

Lisztől szívesen tűzte műsorára a Tarantellát, a Valse impromptu pedig zongoraművészi pályájának folyamatosan műsoron lévő repertoárdarabjai közé tartozott. Dohnányi ez utóbbit még a budapesti Zeneakadémián tanulta Thomán Istvánnal. Sikeres akadémiai vizsgahangversenye után, 1897 nyarán Eugen d'Albert-rel is átvette a darabot Bernriedben, amit ugyanabban az évben, október 7-i berlini bemutatkozó koncertjén játszott először nyilvánosan.⁵ A két Liszt-tanítvány, Thomán és d'Albert autentikus instrukcióinak emléke minden bizonnyal jelentősen hozzájárult ahhoz, hogy mikor ötvennyolc évvel később, 1955. április 19-én Dohnányi utoljára játszotta el Liszt keringőjét nyilvános hangversenyen, ez kerekén a századik alkalom volt fellépései történetében.⁶ Pályája során szerepeltek kuriózumként megjelenő kompozíciók, ilyen volt Rachmanyinov manapság is

ritkán hallható Suite-je (op. 17), melyet Dohnányi csupán egyetlen alkalommal játszott.⁷ Gyakran szerepelt viszont Dohnányi egyik legkedveltebb zeneszerzőjének, Schubertnek három szonátája (a-moll szonáta, op. 42; G-dúr fantázia-szonáta, op. 78; B-dúr szonáta, op. post.). Ezek közül a hozzá talán a legközelebb állónak, a G-dúr fantázia-szonátának van Menuetto címet viselő tétele. Ezt a tételt Dohnányi egyetlen alkalommal, egyik 1908-ban adott hangversenyén, a szonátából kivéve, a koncert fő programjában (nem ráadásként) a többi tétel nélkül, önállóan is eljátszotta.⁸ Ez annál is inkább szokatlan volt előadói gyakorlatában, mivel néhány kivételtől eltekintve mindig a teljes művet szólaltatta meg – annak ellenére, hogy még a 20. század első évtizedeiben is általános gyakorlat volt, hogy a hangverseny műsorát egy-egy mű népszerűbb tételei alkották. Egyszeri választásának jogosságát igazolja, hogy a tétel önálló alakban is megállja a helyét és teljes élményt kínál a hallgatónak. 1907 és 1943 között meglehetősen rendszerességgel szerepelt programjaiban a teljes G-dúr szonáta, amit tizenhat év kihagyás után, 1959 tavaszán, röviddel a halála előtt szólaltatott meg ismét Tallahassee-ben, majd néhány nappal később Athensben is.⁹

² Asz-dúr (op. 42), cisz-moll (op. 64/2), F-dúr (op. 34/3), F-dúr (op. 67/4), Gesz-dúr (op. 70/1)

³ a-moll (op. 17/4), b-moll (op. 24/4), D-dúr (op. 33/2), c-dúr (op. 56/2), a-moll 59/1), fisz-moll (op. 59/3), H-dúr (op. 63/1), a-moll (op. 67/4), f-moll (op. 68/4), c-moll [op. ?]

⁴ 1955. május 1. – Ohio University, Athens (Ohio)

⁵ Vázsonyi, 2002. 48–50.

⁶ 1955. április 19. – Grand Forks (North Dakota)

⁷ 1928. február 7. – Budapest

⁸ 1908. március. 7. – Karlsruhe

⁹ 1959. március 24. – Tallahassee, 1959. április 19. – Athens (Ohio)

Akkor még nem tudhatta, hogy ez lesz élete utolsó szólóhangversenye, és itt vesz búcsút egyik legkedvesebb repertoárdarabjától. Vázsonyi Bálint Dohnányi Tallehassee-ben adott hangversenyén hallotta a G-dúr szonátát és ez az élmény ihlette a következők megírására:

„A karcsú öregember, mint már oly sok ezerszer, leült a zongorához. Egyenes háttal, kissé félrebillentett, mozdulatlan fejjel játszott. Alig lehetett észrevenni, hogy ujjai mozognak – semmi látható nem történt a teremben. Valami azért történt. Az, amit Tóth Aladár harminc évvel korábban úgy fogalmazott meg: »Sauernél a lélek zongorává változik. Dohnányinál a zongora lélekké.«¹⁰

E Dohnányi-hangverseny életre szóló élményével nem lehetett véletlen, hogy a nagybeteg Vázsonyi is ezzel a művel köszönt el Budapesten 2002-ben, a Zeneakadémia Dohnányi-termének avatásakor.

Több szempontból is sokat jelentett az előadó – és vélhetően az alkotóművész számára is –, hogy 1901-től 1915-ig felvette programjába Tausig átíratában ifjabb Johann Strauss „Nachtfalter” Valse-caprice-át. Dohnányi ugyan már 1897-ben maga is készített átíratot Delibes Naila című balettjéből, amit közel harminc évig (1926-ig) műsorán tartott, de pályája első felében – jobb híján – beérte a mások átírataival aratott előadói sikerekkel. 1920-tól azonban egymás után talált rá azokra a keringőkre – egy-egy népszerű Schubert-, egy további Delibes-, Brahms- és J. Strauss-valcerre, valamint Brahms Rondo alla Zingarese című kompozíciójára –, melyeket megfelelőnek ítélt az átírásra. A zeneszerzőnek itt remek alkalma nyílt arra, hogy rámutasson a hangszer és a hangszeren való játék lehetőségeire. Páratlan technikáját szívesen csillogtatta meg ezekben a bravúrdarabokban, melyek értőn fordítják le a zenekari hangzást zongorára. A keringőátíratok elkészültük után hamarosan Dohnányi zongoraestjeinek fénypontjaivá váltak: hosszú éveken keresztül ezen művek valamelyikének parádés megszólaltatása zárta hangversenyeit.

Dohnányi Ernő zongorapedagógusi munkájában – sok más módszertani szempont figyelembevétele mellett – a táncok tanítására is súlyt helyezett. Egy 1962-ben elkészült – Dohnányi Tallahassee-ben eltöltött éveit feldolgozó – amerikai szakdolgozatnak¹¹ köszönhetően betekintést nyerhetünk abba, hogy az ottani egyetemen tanítva Dohnányi tanár úr milyen darabokkal foglalkozott zongoraóráin. Ezek között számos táncot is találunk, jó néhány olyat is – például J. S. Bachtól, Bartóktól, Loillet-től, Raveltől, Rameautól, Villa-Lobostól –, amit a zongoraművész Dohnányi nem játszott hangversenypódiumon.¹²

Több évtizedes karmesteri pályafutása során is közeli kapcsolatban volt a táncokkal. Nevéhez fűződik többek között Bartók Béla és Kodály Zoltán több – táncval összefüggésbe hozható – művének ősbemutatója, vagy magyarországi bemutatója is. Ő vezényelte először Bartók átdolgozott II. szvitjét,¹³ a Tánc-szvitet,¹⁴ A csodálatos mandarin-szvitet,¹⁵ A fából faragott királyfi-szvitet,¹⁶ Kodály Galántai táncok¹⁷ című szerzeményét, valamint – a világpremier után néhány nappal – a Marosszéki táncok¹⁸ magyarországi bemutatóját is.¹⁹

A zeneszerzői műhelyben is fontos szerepet játszottak a táncok, melyek közt reneszánsz korit éppúgy találunk, mint 20. századi táncot.²⁰

¹⁰ Vázsonyi, 2002. 307–308.

¹¹ Reuth, 1962. 225–230.

¹² Ilyen például J. S. Bach *e-moll angol szvit* (BWV 810), Bartók *Suite* (op. 14), Loillet *Gigue*, Ravel *Valses nobles et sentimentales*, Rameau *Gavott és variációk*, Villa-Lobos *Dansa do Indio Branco* kompozíciója.

¹³ 1921. január 24. – Budapest, Filharmóniai Társaság

¹⁴ 1923. november 19. – Budapest, Filharmóniai Társaság

¹⁵ 1928. október. 15. – Budapest, Filharmóniai Társaság

¹⁶ 1931. november 23. – Budapest, Filharmóniai Társaság

¹⁷ 1933. október 22. – Budapest, Filharmóniai Társaság

¹⁸ 1930. november 30. – Budapest, Filharmóniai Társaság

¹⁹ Kovács, 2007. 320–321., Breuer János, 1998; Dohnányi hangversenyeiről lásd még Kovács, 2006. 63–150.

²⁰ Lásd: Függlék, 1. sz. táblázat.

Dohnányi tánc-, vagy tánccal szorosan összefonódó darabjai feldolgozásának egyik célszerű, lehetséges módja a tartalmi-tematikus szempontok szerinti kategorizálás. E metódust követve egy csoportba kerülhetnek azok a kompozíciók, melyek már címükben is egyértelműen utalnak a táncra. A zeneszerző ezeket túlnyomórészt zongorára, kisebb részüket zenekarra képzelte el.²¹ Mind a zenekari, mind az érett kori, zongorára írt táncok szinte kivétel nélkül kedvelt repertoárdarabjaivá váltak, sokszor és nagy sikerrel játszotta őket élete végéig. E csoport több szempontból is figyelemreméltó kompozíciója a Suite en valse (op. 39), amit a komponista mind zenekari, mind kétfonórás műként bejegyzett műjegyzékébe. Először – 1943-ban – zenekari műként tisztázta le a vázlatokat, majd praktikus okok miatt 1947-ben elkészítette az önálló műalaknak számító kétfonórás letétet is. Ezt egykori tanítványával, később kollégájával, Kilényi Edével 1949-ben vették lemezre, majd többször is előadták közös hangversenyeiken. Sokat mondó a tény – és Dohnányi amerikai kollégáinak a darabbal kapcsolatos elismerő véleményét tükrözi –, hogy Tallahassee-ben, a szerző születésnapján rendezett első emlékhangversenyen²² két kamaraművel – a legendás op. 1-es c-moll zongorásötös mellett a Suite en valse kamaraváltozatával (op. 39a) – tisztelegtek Dohnányi előtt. A tételek mindegyike stilizált, egyik tétel sem használati zene, de a 3. tételre bonyolult szerkesztése miatt lehetetlen is lenne táncolni. Szerzője így írt a tételről: „A szivtem 3. tételét „Valse boiteuse”-nek hívják (sánta valcer), mert 3/4 2/4-del váltakozik.”²³ Ezt a tételt később szóló-zongorára is átírta: A „Valse boiteuse”-t 2 kézre is megcsináltam; nehéz tercetűd lett belőle.²⁴ (Talán túlságosan is nehéz, ugyanis máig nem készült lemezfelvétel a szólóverzióból.)

SUITE en VALSE
III
VALSE BOITEUSE
ERNST von DOHNANYI, Op. 39a

Á. Taylor
VALSE BOITEUSE
FOR PIANOFORTE
ERNST von DOHNANYI, Op. 39a

A Valse boiteuse (Suite en Valse, 3. tétel) kétfonórás változatának kezdete (Lengnick, London, 1948. Lemezszám: A. L. & Co. Ltd. 3601c)

A Valse boiteuse (Suite en Valse, 3. tétel) szóló-zongorás változatának kezdete (Lengnick, London, 1948. Lemezszám: A. L. & Co. Ltd. 3602)

²¹ Lásd: Függelék, 2. sz. táblázat.

²² Tallahassee – 1960. július 27.

²³ Részlet Dohnányi Ernő leveléből Dr. Kovács Ferencnek. Neukirchen am Walde, 1947. március 5. In: Kelemen, 2011. 188. (204. levél).

²⁴ Részlet Dohnányi Ernő leveléből Dohnányi Máriának. Neukirchen am Walde, 1947. február 28. Kelemen, 2011. 187. (no. 203 levél).

konferencia

Egy következő csoportban azok a művek kaptak helyet, ahol a táncok több tételes mű részeként jelennek meg. Ezek igen változatos formában fordulnak elő: vonósnégyes-tételként, zongoravariáció vagy szimfonikus kantáta részeként, zenekari mű zongoraátíratként, zongoraciklus egy tételeként, zongorára és zenekarra írt variáció tételeként és zenekari mű részeként.²⁵

Tánc – zongoravariáció részeként: Dohnányi Ernő: Heda, 6 zongoradarab – No. 3: Valse (Országos Széchényi Könyvtár, Budapest, Ms. Mus. 6.359)

Dohnányi magánéletében fontos helyet töltöttek be azok a táncsal kapcsolatos alkotások, melyek második felesége ösztönzésére születtek, így a komponista nevéhez több balett zenéjének összeállítására is fűződik.²⁶ Ezek részben annak köszönhetőek létrejöttük, hogy Galafrés Elsa – aki német anyanyelvű színésznő volt – valamelyest megtanult ugyan magyarul, ám akcentusa miatt nem vállalt prózai szerepeket. Művészi ambícióit elsősorban táncok koreografálásában teljesítette ki. Kettejük megismerkedése is egy Dohnányi-komponálta pantomimnak köszönhető: a Pierrette fátyola (op. 18) című darabját Galafrés vitte sikerre Bécsben (2. kép).²⁷

Dohnányi Ernő a Pierrette fátyola (op. 18) szereplőivel, köztük Galafrés Elsával (1913)

²⁵ Lásd: Függelék, 3. sz. táblázat.

²⁶ Lásd: Függelék, 4. sz. táblázat.

²⁷ Bécs – 1912. március 12. Dohnányi Ernő Pierrette fátyola című kompozíciójának kapcsán a zeneszerző és Galafrés művészi együttműködéséről lásd előadásomat: „Balett vagy pantomim? Elsa Galafrés szerepe Dohnányi Ernő Pierrette fátyola (op. 18) című színpadi művének értelmezésében” – 2013. november 9., Budapest, Magyar Táncművészeti Főiskola.

Galafrés neve később is megjelent alkotótársként a plakátokon Dohnányié mellett. Legnagyobb közös sikereik az 1928-ban alkotott A múzsa csókja (Schubert zongorára írott Moments musicaux-jának zenekari feldolgozásával), illetve 1934-ben a Die heilige Fackel (A szent fáklya) című tánclegenda. Utóbbi zenéje Dohnányi két népszerű művének, a Ruralia hungarica-nak (op. 32a) és a Szimfonikus perceknek (op. 36) a feldolgozása, amihez Galafrés Elsa sajátos táncpartitúrát fejlesztett ki. Ez a különleges jelrendszer fontos tánc történeti dokumentummá vált: napjainkban a párizsi Balett Múzeum állandó kiállításának részeként tekinthető meg.

Dohnányi pezsgő, lüktető zenéje később is inspirálóan hatott a koreográfusok fantáziájára. Seregi László 1978-ban koreografált balettet a Változatok egy gyermekdalra (op. 25) című Dohnányi-műre, melynek egyik variációja keringő: tánc a táncban.

Dohnányi-Seregi: Változatok egy gyermekdalra (op. 25) - balett (részlet) Táncolják: Szabó Judit, Dózsa Imre, Pártay Lilla, Szőnyi Nóra, Pongor Ildikó, Harangozó Gyula, Havas Ferenc, Menyhárt Jacqueline, Keveházi Gábor és Sterbinszky László. Fotó: Mezey Béla. Forrás: Országos Színháztörténeti Intézet és Múzeum, Budapest.

A Variációk egy gyermekdalra (op. 25) 7. (Walzer) variációjának kezdete (Simrock, Berlin, 1922 Lemezszám: 14652)

Később is ihlető volt Dohnányi muzsikája a táncművészek számára: 2002-ben Pártay Lilla a Szimfonikus percekre, Egerházi Attila pedig a Winterreigen című zongoraciklus Sphärenmusik című tételére komponált balettet.

A Dohnányi-tánczenék igen nagy csoportját képezik az „elbújtatott” tánczenék, melyek a zenei anyagba beleszöve – elrejtve-megbújva – jelennek meg.²⁸ Ilyen kompozíció például az e-moll zongoraverseny (op. 5) utolsó, 3. tételének fő témája (ez az I. tétel Adagio kezdésének dallamanyagát idézi), ami hamisítatlan keringődallam.²⁹ E téma a versenyművet lezáró nagyszabású strettáig vonul végig és meghatározó építőeleme a tételnek „Elbújtatott” keringőt találunk a Cantus vitae (op. 38) szimfonikus kantáta II. részének, a Bacchanáliának kezdetén is, amit egy „színnel” később a 20. század nagy kedvence, a foxtrott követ. A mű első cd-felvételének karmestere, Strausz Kálmán e táncidézetek mögöttes tartalmát ragadta meg: „A mulatást, dőzsölést a keringő és a foxtrott harmónia- és ritmusvilága idézi. Persze nem igazi sem egyik, sem másik. Ugyan nagyon hasonlítanak arra, amit e két táncon érteni szoktunk, de nem felhőtlen jókedvet, eleganciát sugároznak, hanem azt a jelenséget, ahogyan az ember inkább a lélek csöndjét, harmóniáját, vagy elkerülhetetlen belső kérdéseit próbálja harsány, triviális módon elnyomni.”³⁰

Végezetül még egy példa a szerző „elbújtatott” tánczenéiből, ahol erre a táncra a legkevésbé sem számít a hallgató. A C-dúr szextett (op. 37) 4. tételében a komponista pályája során immár sokadszorra bizonyítja be, hogy számára a zenében nem létezik lehetetlen: olykor – ha akarta –, egy „kifejlett” bal kézre írt négyzölámú fűgát, Szegedi miséjének helyenként tizenkét zölámú írásmódja – Vázsonyi szavaival élve –, „artistamutatványosnak is beillő” kezelése máig csodálatra készíti kollégáit. A C-dúr szextettben pedig azt mutatta meg, hogy akár 2/4-be is bele tudja szőni a 3/4-es lüktetésű valcert. Az egész tétel dzsesszt sejtető, dinamikus, pregnáns ritmusok, érdekes hangsúlyeltolódások és önfeledt zenei tréfák sora, melyből a kedvenc tánc, a keringő a 2/4-es szövegkörnyezet ellenére sem maradhatott ki.

Dohnányi Ernő: C-dúr szextett (op. 37)
– a 4. tétel részlete. (Lengnick, London,
1948. Lemezsám: 3532)

²⁸ Lásd: Függelék, 5. sz. táblázat.

²⁹ Kovács, 2009. 218–219.

³⁰ Strausz, 2004. 2–3.

FÜGGELÉK

I. SZ. TÁBLÁZAT: TÁNCFAJTÁK DOHNÁNYI ERNŐ MŰVEIBEN

A TÁNC NEVE	ELŐFORDULÁSA
allemande	op. 24/2;
courante	op.24/3;
csárdás	op. 32;
foxtrott	op. 38: II/10 ;
gavotte	Gavotte és Musette;
gigue	op. 24/5;
keringő	cisz-moll, Heda: 3. var.; Naila (Delibes); op. 3; Valses nobles (Schubert); Valse Coppélia (Delibes); Wälzer (Brahms); „Schatz-Wälzer” und „Du und Du” (J. Strauss); op. 13/6; op. 18/4; op. 23/2; op. 25/7; op. 37: 4. tétel; op. 38: II/9; op. 39: mind a négy tétel;
kontratánc	op. 47;
ländler	op. 41/4;
mazurka	C-dúr; b-moll; B-dúr; op. 13/4;
menüett	Grand Quatuor, g-moll: 3. tétel; Quatuor, d-moll: 3. tétel; d-moll Minuetto; op. 24/4;
musette	Gavotte és Musette;
pavane	op. 17/3;
rondo	Rondo alla Zingarese (Brahms)
sarabande	op. 24/3;
tarantella	e-moll; e-moll; c-moll;

2. SZ. TÁBLÁZAT: TÁNCOT CÍMÉBEN IS VISELŐ DOHNÁNYI-KOMPOZÍCIÓK

TÁNCOK ZONGORÁRA (SZÓLÓMŰVEK, ÁTIRATOK, TÖBBZONGORÁS MŰVEK)			
Cím	OPUSZ-SZÁM	A KOMPONÁLÁS IDEJE	MEGJEGYZÉS
Tarantella, e-moll	—	1887, Pozsony	gyermekkori kompozíció
Mazurka, C-dúr	—	1888, Pozsony	gyermekkori kompozíció eredeti címe: <i>Menuetto</i>
Wälzer, cisz-moll	—	1888, Pozsony	gyermekkori kompozíció
Tarantella, e-moll	—	1888, Pozsony	gyermekkori kompozíció
Mazurka, b-moll	—	1889, Pozsony	gyermekkori kompozíció
Mazurka, B-dúr	—	1889, Pozsony	gyermekkori kompozíció
Tarantella, c-moll	—	1890, Pozsony	gyermekkori kompozíció
Wälzer aus dem Ballett „Naila” von Leo Delibes	—	1897, Berlin	
Wälzer	op. 3	1897, Budapest	
Gavotte és Musette	—	1898, Pozsony	
Humoresken in Form einer Suite	op. 17	1907, Berlin	Marsch; Toccata; Pavane aus dem XVI. Jahrhundert mit Variationen; Pastorale; Introduktion und Fuge
Suite nach altem Stil	op. 24	1913, Berlin	Prélude; Allemande; Courante; Sarabande; Menuet; Gigue
Valses nobles für Pianoforte von F. Schubert	—	1920, Budapest	
Rondo alla Zingarese von J. Brahms	—	1920, Budapest	
Valse „Coppélia” von Leo Delibes	—	1925, Budapest	
Wälzer für Pianoforte von J. Brahms	—	1928, Budapest	
Zwei Wälzer: „Schatz- Wälzer” und „Du und Du” von J. Strauss	—	1929, Budapest	
Suite en valse	op. 39/a	1947, Neukirchen am Walde	két zongorára Tételei: Valse symphonique, Valse sentimentale, Valse boiteuse; Valse de fête;
Valse boiteuse	op. 39/b	1947, Neukirchen am Walde	a Suite en valse op. 39 3. tételének átírata szólózongorára

ZENEKARRA			
Stücke und Tänze	op. 18, no. 1	1909, Berlin	Tételek a Der Schleier der Pierrette <i>című műből</i>
Suite für Orchestra in vier Sätzen	op. 19	1909, Grünewald	fisz-moll, eredeti cím: Suite romantique
Suite en valse	op. 39	1943, Budapest	Valse symphonique, Valse sentimentale, Valse boiteuse; Valse de fête;

3. SZ. TÁBLÁZAT: TÖBB TÉTELES MŰ RÉSZEKÉNT MEGJELENŐ TÁNC-TÉTEL

CÍM	OPUSZ-SZÁM	A KOMPONÁLÁS IDEJE	MEGJEGYZÉS
Grand Quatuor, g-moll 3. tétel: Menuetto	—	1890, Pozsony	vonósnégyesre hány tételből?
Heda: no. 3 változat: valse	—	1891, Kisherestyén	zongorára írt variáció
Quatuor, d-moll 3. tétel: Tempo di Menuetto	—	1893, Pozsony	vonósnégyesre
Menuetto, d-moll	—	1894, Budapest	vonósnégyesre
Winterreigen: no. 4: Freund Victors Mazurka no. 6: Valse aimable	op. 13	1905, Berlin	tíz bagatell zongorára
Der Schleier der Pierrette: Hochzeits- Walzer	op. 18, no. 4	1909/1910 között, Berlin/ Grünewald	<i>átirat zenekari letevből két kézre, négy kézre, három zongorára</i>
Drei Stücke: Valse impromptu	op. 23, no. 2	1912, Bécs	három darab zongorára
Variationen <i>über</i> ein Kinderlied: no. 7: Walzer	op. 25	1914, Charlottenburg	zenekarra és zongorára
Cantus vitae:	op. 38	1941, Budapest	foxtrott
Six pieces: no. 4: Ländler	op. 41	1945, Neukirchen am Walde	hat tétel ciklus zongorára
American Rhapsody: két kontratánc	op. 47	1953, Tallahassee	zenekarra

konferencia

4. SZ. TÁBLÁZAT: PANTOMIM, MELODRÁMA, BALETTZENÉK

A MŰ CÍME	OPUSZ-SZÁM	A KOMPONÁLÁS IDEJE	MEGJEGYZÉS
Der Schleier der Pierrette	op. 18	1909, Grünewald	pantomim
A múzsa csókja Zene: Franz Schubert- Dohnányi Ernő: Moments musicaux	—	1928, Budapest	balett Koreográfia: Galafrés Elsa
Die heilige Fackel (A szent fáklya) Zene: Dohnányi: Rurialia hungarica, Szimfonikus percek	—	1937, Budapest	balett Koreográfia: Galafrés Elsa
Változatok egy gyermekdalra zenekarra és zongorára	op. 25	1914, Charlottenburg	balett Koreográfia: Seregi László (1978)
Szimfonikus percek zenekarra	op. 36	1932-33, Budapest	balett Koreográfia: Pártay Lilla (2002)
Súlyos suhanások Zene: Dohnányi: Sphärenmusik, in: Winterreigen zongorára (továbbá Liszt Ferenc <i>Desz-dúr consolation</i> , Steve Reich)	op. 13, no 5	1905, Berlin	balett Koreográfia: Egerházi Attila (2002)

5. SZ. TÁBLÁZAT: „ELBÚJTATOTT” TÁNCZENÉK (VÁLOGATÁS)

	OPUSZ-SZÁM	A KOMPONÁLÁS IDEJE	MEGJEGYZÉS
e-moll zongoraverseny: a 3. tétel főtémája	(op. 5)	1899	keringő
Rurialia hungarica	op. 32	1923-24, Budapest	népi táncok
Sextett: a 4. tétel részlete <i>ütem</i>	op. 37	1935, Budapest	keringő
Cantus vitae II. rész – Bacchanália: „Borral, szerelemmel Eltelni sosem kell;	op. 38	1941, Budapest	keringő

Irodalomjegyzék

Breuer

1998 Breuer János: Töredékek Dohnányiról.1. A három királyok In: *Muzsika*, (1998) 9. sz. 30–35.

Kelemen

2011 *Dohnányi Ernő családi levelei*. Szerk.: Kelemen Éva. Budapest, Országos Széchényi Könyvtár–Gondolat Kiadó–MTA Zenetudományi Intézet, 2011.

Kovács

2006 Kovács Ilona: Dohnányi Ernő zongoraművészi pályája, I. rész: 1897–1921. In: *Dohnányi Évkönyv 2005*. Szerk.: Sz. Farkas Márta és Gombos László. Budapest, MTA Zenetudományi Intézet, 63-150.

Kovács

2007 Kovács Ilona: Dohnányi Ernő zongoraművészi pályája, II. rész: 1921-1944. In: *Dohnányi Évkönyv 2006/7*. Szerk.: Sz. Farkas Márta és Gombos László. Budapest, MTA Zenetudományi Intézet, 2007. 306-360.

Kovács

2009 Kovács Ilona: *Alkotói folyamat Dohnányi Ernő zeneszerzői műhelyében. A kamarazenevázlatok vizsgálata*. (PhD-disszertáció, Liszt Ferenc Zeneművészeti Egyetem, Budapest, 2009)

Kovács

(é. n.) Kovács Ilona: *Dohnányi Ernő zongoraművészi pályája, III. rész: 1945-1960*. (kézirat)

Reuth

1962 Reuth, Marion Ursula: *The Tallahassee Years of Ernst von Dohnanyi*. Tallahassee, Florida State University, 1962. (szakdolgozat)

Strausz

2004 Strausz Kálmán: *Dohnányi Ernő Cantus vitae (op. 38) című szimfonikus kantáta. Lemezkiadás*. Magyar Rádió 065, 2004.

Vázsonyi

2002 Vázsonyi Bálint: *Dohnányi Ernő*. Budapest, Nap Kiadó, 2002.